

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ І ПІДПРИЄМНИЦТВА**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан економічного факультету

 /Сержанов В.В./
« 19 » червня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ

Рівень вищої освіти	Другий ((магістерський)
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність	051 Економіка
Освітня програма	Економіка підприємства
Статус дисципліни	Логістика
Мова навчання	обов'язкова українська

Робоча програма навчальної дисципліни «**Методологія наукових досліджень в економіці**» для здобувачів вищої освіти (другий магістерський) галузі знань **05 «Соціальні та поведінкові науки»** спеціальності **051 Економіка** предметної спеціальності ОП **Економіка підприємства/Логістика**/М. Газуда, Л. Газуда. 2023. 15 с.

Розробник: Газуда М. В., д.е.н., професор, професор кафедри економіки підприємства
Газуда Л. М., д.е.н., професор, професор кафедри економіки підприємства

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри
Економіки і підприємництва
протокол № 10 від «06» серпня 20__ р.

Завідувач кафедри Мікловда В.П.

Схвалено науково-методичною комісією економічного факультету
протокол № 5 від «19» червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії Шулік А.О.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма Навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4,	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120,	1-й	1-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи – 4	1	1
	Лекції:	
	24 год.	8 год.
	Практичні (семінарські):	
	20 год.	6 год.
Вид підсумкового контролю: Модульний контроль	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: Залік	Самостійна робота:	
	76 год.	106 год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «**Методологія наукових досліджень в економіці**» формує у студентів розуміння сучасних методологічних концепцій розглядуваних крізь призму наукового пошуку та пізнання явищ і процесів, знання принципів і засобів, зокрема методів і форм організації та проведення цілісного наукового дослідження, вміння та навички застосування концептуальних підходів при формуванні науково-дослідницького процесу та доборі й узагальненні наукової інформації для обґрунтування висновків та результатів дослідження.

Відповідно до освітньої програми, вивчення даної дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК6.Здатність розробляти та управляти проєктами.
- ЗК7.Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК8.Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

- СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.
- СК2. Здатність до професійної комунікації в сфері економіки іноземною мовою.
- СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.
- СК4. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.
- СК5. Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.
- СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.
- СК9. Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проєктів у соціально-економічній сфері.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Методологія наукових досліджень в економіці**» є наявність диплома ОС «Бакалавр» / ОКР «Спеціаліст» / ОС «Магістр», а також виконання умов вступу до ДВНЗ «Ужгородський національний університет» за спеціальністю 051 «Економіка», які визначаються Правилами прийому та відповідають Умовам прийому на навчання до закладів вищої освіти України, затвердженим наказом МОН України.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Методологія наукових досліджень в економіці**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
1	2
Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.	ПРН 1
Вільно спілкуватися з професійних та наукових питань державною та іноземною мовами усно і письмово.	ПРН 3
Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.	ПРН 7
Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.	ПРН 8
Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.	ПРН 9
Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами.	ПРН 10
Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.	ПРН 11

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті після опанування навчальної дисципліни «**Методологія наукових досліджень в економіці**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
1	2
Вміти формулювати, аналізувати та синтезувати результати наукових досліджень із застосуванням основ методології та організації наукових пошуків у напрямі вирішення науково-практичних проблем соціально-економічного характеру.	ПРН 1
Вільно спілкуватися державною та англійською мовами під час проведення національних та міжнародних змагань, участі у науково-практичних проектах та презентацій результатів наукових досліджень як усно, так і письмово.	ПРН 3
Вміти застосовувати методологічні підходи до проведення наукових досліджень у сфері економіки обґрунтовуючи й співставляючи висновки і результати наукового пошуку на основі релевантності.	ПРН 7
Вміти застосовувати науково-методологічні підходи до узагальнення та аналізування статистично-інформаційних даних, науково-аналітичних матеріалів з метою вирішення комплексних соціально-економічних та екологічних завдань.	ПРН 8
Вміти приймати ефективні й обґрунтовані рішення в умовах ризику та невизначеності застосовуючи при цьому сучасні новаційні науково-методологічні прийоми соціально-економічних досліджень.	ПРН 9
1	2
Вміти застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у процесі наукового пошуку на основі сукупності економічних прийомів дослідження регіональних економічних систем.	ПРН 10

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: виступи на практичних заняттях; модульні контрольні роботи; залік; виконання індивідуальних та групових навчально-дослідницьких завдань під час аудиторних занять та самостійної роботи що формуються на основі програмних результатів навчання; виконання тестових завдань.

Самостійна робота включає: опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих питань тематики дисципліни передбачених для самостійного опрацювання; поглиблене вивчення та аналіз літературних джерел відповідно до тематики дисципліни, пошук додаткової інформації; підготовка до практичних занять; систематизацію вивченого матеріалу перед заліком; опрацювання та підготовка огляду наукових статей опублікованих у фахових та інших виданнях; побудову мультимедійних презентацій тощо.

До індивідуальної роботи у процесі вивчення навчальної дисципліни відносяться творчі й індивідуальні навчально-дослідні завдання, зокрема: підготовка реферативних матеріалів на актуальні теми професійно орієнтованої проблематики з елементами наукового дослідження та його презентація; дослідження практичних ситуацій; розв'язування тестових завдань; пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих викладачем тем; аналіз підручників; збір інформації та ознайомлення із зарубіжним досвідом стосовно окремої навчальної проблеми тощо.

Аудиторна, самостійна та індивідуальна робота здобувачів забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, методичними рекомендаціями, конспектами лекцій, науковою літературою та періодичними виданнями, дистанційною організацією навчання в системі Moodle, індивідуальними семестровими завданнями та методичними рекомендаціями для самостійної роботи; тестовими завданнями для контролю та самоконтролю знань, умінь і навичок.

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські та виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Контрольні заходи включають: поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти екзамен – 35 балів); модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання здобувача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни; підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік.

Поточний контроль з навчальної дисципліни проводиться в таких формах: активна робота на лекційних заняттях; активна участь у виконанні практичних завдань; активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських, тестування, написання реферативних робіт тощо. Форми організації поточного контролю: індивідуальна, групова, фронтальна. Методи поточного контролю: усний та письмовий. Форма модульного контролю: написання модульної контрольної роботи, включаючи описові завдання та тести.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і

міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання індивідуальних завдань є: здатність проводити критичне та незалежне оцінювання певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються різноманітні методи навчання: за джерелом інформації (словесні: розповідь, бесіда, лекція (оглядова, проблемна, тощо); наочні: ілюстрація, демонстрація; практичні); за логікою передачі і сприймання навчальної інформації (індуктивні, дедуктивні, аналітичні); за ступенем самостійності мислення здобувачів при засвоєнні знань (репродуктивні, пошукові, дослідницькі), метод «мозкового штурму» та ін.

Форми (методи) контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: перевірка рівня засвоєння теоретичного матеріалу дисципліни (теоретичний компонент оцінки, який складається з сумарних результатів проведених викладачем опитувань студентів і тестування) та індивідуальної (самостійної) роботи студента (практичний компонент – реферат, стаття, есе тощо).

Форма модульного контролю: модульні контрольні роботи.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік.

Студенти вивчають дану дисципліну протягом семестру (два модулі). Наприкінці кожного модуля (лекції, практичні заняття) виконується модульна контрольна робота.

Поточне та підсумкове оцінювання знань студентів здійснюється за 100 бальною системою за кожний модуль – по 50 балів за модульну контрольну роботу та 50 балів, які викладач виставляє на підставі результатів перевірки рівня засвоєння теоретичного матеріалу дисципліни (теоретичний компонент оцінки, який складається з сумарних результатів проведених викладачем опитувань студентів і тестування) та індивідуальної (самостійної) роботи студента (практичний компонент – реферат, доповідь, стаття, есе тощо).

Критерії оцінювання знань та підсумкового контролю.

Оцінка знань, умінь та практичних навичок студента з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною системою.

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів:

поточного контролю знань;

підсумкового контролю знань (залік).

Поточний контроль знань студентів здійснюється за двома складовими: - контроль систематичності та активності роботи студента протягом семестру; - контроль за виконанням модульних завдань.

При контролі систематичності та активності роботи студента оцінці підлягають: відвідування семінарських занять; активність на семінарських заняттях; рівень засвоєння знань програмного матеріалу; підготовка і презентація рефератів, наукових доповідей, тощо.

Максимальна оцінка контролю систематичності та активності роботи студента становить 10 балів. Порядок оцінювання:

10 балів – відвідано не менше 90% семінарських (практичних) занять та отримано оцінки «добре», «відмінно».

7 балів – відвідано не менше 75% семінарських (практичних) занять та отримано оцінки «добре», «відмінно».

5 балів – відвідано не менше 60% семінарських (практичних) занять та отримано оцінки «добре», «відмінно».

3 балів – відвідано не менше 50% семінарських (практичних) занять та отримано оцінки «добре», «відмінно».

Систематичність та активність роботи всіх інших студентів оцінюється в **«0» балів**.

Оцінювання індивідуальної (самостійної) роботи здійснюється у межах 20 балів:

10 балів – за підготовку рефератів, проєктних та творчих робіт, а саме за підготовку:

рефератів – до 3 балів за 1 роботу;

проєктних робіт – до 3 балів за 1 роботу;

творчих робіт – до 3 балів за 1 роботу;

10 балів – за участь в наукових конференціях, підготовку науково-дослідних статей та їх озвучення, опрацювання наукових статей та першоджерел, участь в олімпіадах та конкурсах, а саме за:

участь в наукових конференціях – до 3 балів за 1 роботу;

підготовку науково-дослідних статей та їх озвучення – до 2 балів за 1 роботу;

опрацювання наукових статей та першоджерел – до 2 балів за 1 роботу;

участь в олімпіадах та конкурсах – до 3 балів за 1 роботу;

Модульний контроль

Протягом семестру студенти виконують два модульні завдання, кожне з яких оцінюється в діапазоні від **0 до 50 балів**.

Модульне завдання виконується у вигляді письмової контрольної роботи і включає два теоретичні питання та тестові завдання;

Недоліки та помилки, якими вважаються: неохайне оформлення роботи, невідповідність загальноприйнятих скорочень, незрозумілий почерк (мінус 5 балів);

Максимальна оцінка одного модульного контролю становить 50 балів.

В разі невиконання завдань поточного контролю з об'єктивних причин студент має право за дозволом декана скласти їх протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Підсумкова оцінка з дисципліни

Контроль успішності студента здійснюється з використанням методів і засобів, що визначаються університетом. Академічні успіхи студента визначаються за допомогою системи оцінювання, що використовується в УжНУ, реєструється прийнятим в університеті чином з обов'язковим переведенням оцінок до національної шкали та шкали ECTS.

За результатами підсумкової атестації зі змістового модуля (дисципліни) результати оцінювання перераховуються в шкалу оцінювання ECTS та національну шкалу за системою:

Семестрова оцінка є середньоарифметичною сумою балів двох змістових модульних контролів. Наприклад, студент за результатами першого модульного контролю набрав 80 балів; за результатами другого модульного контролю отримав 100 балів; семестрова оцінка становитиме: $(80+100)/2 = 90$ (за шкалою ЄКТС – «А»; за розширеною національною шкалою – «відмінно»).

Студент, який в результаті поточного оцінювання, або підсумкового контролю за змістовними модулями отримав більше 60 балів і отриманий бал його влаштовує, має право не складати екзамен із дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що студент (ка) хоче покращити підсумкову оцінку за модуль з дисципліни, він (вона) має складати екзамен.

Студент, який в результаті підсумкового оцінювання отримав менше **60 балів зобов'язаний** складати екзамен із дисципліни. У разі, коли відповіді студента під час екзамену оцінені менш ніж **60 балів**, він (вона) рахуються такими, що не здали підсумковий контроль. Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за шкалою, наведеною в таблиці

Шкала оцінювання навчальних досягнень

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	
82-89	B	добре	

74-81	C	задовільно	зараховано
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	50	100
10	10	10	10	10		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T6	T7	T8	T9	T10	50	100
10	10	10	10	10		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	20	5	20
Тестування при тематичному оцінюванні	2	5	2	5
Презентація	2	20	2	20
Реферати	2	5	2	5
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

До модульного контрольного оцінювання допускаються всі здобувачі, а до підсумкового семестрового контролю з навчальної дисципліни – здобувачі, які отримали не менше 35 балів. При визначенні оцінки за модуль враховуються результати МКР та поточного контролю під час практичних, самостійної та індивідуальної роботи. До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються здобувачі, які не виконали усі види обов'язкових практичних робіт, передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Здобувач, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

У наведеній нижче таблиці вказано критерії, за якими визначається рівень навчальних досягнень здобувача та відповідні відсотки за виконану роботу. Слід вважати, що знання, уміння та навички здобувача відповідають певному рівню навчальних досягнень, якщо вони відповідають критерію, вказаному для цього рівня, та критеріям для всіх попередніх рівнів.

Рівні навчальних досягнень	Відсотки	Критерії оцінювання навчальних досягнень
F	0-35%	Здобувач: дає неправильні відповіді на всі запитання передбачені програмним матеріалом, у наведенні прикладів і не може їх виправити, не знайомий з основною літературою; не розуміє сутності основних категорій; не дає правильної відповіді на додатково поставлені запитання
FX	35-59%	Здобувач: розпізнає окремі об'єкти, явища і факти предметної галузі та може фрагментарно відтворити знання про них; має фрагментарні знання незначного загального обсягу (менше половини навчального матеріалу) за відсутності сформованих умінь та навичок
E	60-63 %	Здобувач: пояснює основні поняття навчального матеріалу; може самостійно відтворити значну частину навчального матеріалу; вміє за зразком виконати основне навчальне завдання
D	64-73%	Здобувач: вміє застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; може пояснити основні методи контролю навчальних досягнень, що використовуються та наводити власні приклади на підтвердження деяких тверджень; вміє виконувати навчальні завдання передбачені програмою
C	74-81 %	Здобувач: добре володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; самостійно знаходить і виправляє допущені помилки; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання навчального завдання
B	82-89 %	Здобувач: вміє систематизувати і узагальнювати отримані відомості; володіє міцними знаннями, самостійно визначає проміжні етапи власної навчальної діяльності, аналізує нові факти, явища; вміє самостійно знаходити додаткові відомості та використовує їх для реалізації поставлених перед ним навчальних завдань, судження його логічні і достатньо обґрунтовані; має сформовані навички використання методів навчання і виховання
A	90 - 100%	Здобувач: має стійкі системні знання та творчо їх використовує у процесі навчальної діяльності; вміє планувати особисту навчальну діяльність, оцінювати результати власної практичної роботи; вміє самостійно знаходити джерела різноманітних відомостей і використовувати їх відповідно до мети і завдань власної пізнавальної діяльності; використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; вміє виконувати завдання, не передбачені в навчальній програмі; має стійкі навички використання методів контролю навчальних досягнень вільно опановує та використовує сучасні методи навчання і виховання, а також інформаційно-комунікаційні технології для поповнення власних знань та розв'язування професійно орієнтованих завдань

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Засади методології наукових досліджень

Тема 1. Предмет, мета і завдання дисципліни „Методологія наукових досліджень в економіці”.

Предмет, зміст та основні завдання дисципліни „Методологія наукових досліджень в економіці”. Мета вивчення дисципліни „Методологія наукових досліджень в економіці”. Наука як сукупність знань, спосіб пізнання світу. Наука як сфера людської діяльності, одна з форм суспільної свідомості. Основні наукові поняття. Структурні елементи процесу пізнання. Системність науки. Великі, складні, динамічні, цілеспрямовані системи. Кібернетичні або керуючі системи. Функціональність науки. Критерії науковості. Сутність наукового знання.

Тема 2. Основи методології наукового дослідження.

Основи методології наукового дослідження. Методологія наукового дослідження. Сутнісні особливості поняття методології. Основні принципи методології наукового дослідження. Рівні методологічного аналізу. Методи наукового дослідження. Метод, як специфічний підхід, засіб або прийом теоретичного та експериментального дослідження або практичного втілення явища чи процесу. Вимоги до наукового методу. Різновиди методів наукового пізнання. Метод науки. Методика дослідження. Основні компоненти методики дослідження. Схема пізнавальної діяльності. Способи організації наукового дослідження. Рівні науково-дослідної роботи. Види й етапи наукових досліджень. Фундаментальні й прикладні наукові дослідження. Емпіричний та теоретичний етапи наукового дослідження.

Тема 3. Формування методології наукового дослідження: еволюційні підходи.

Наука та наукове пізнання. Наукове дослідження як цілеспрямоване пізнання. Відмінні ознаки наукового дослідження. Об’єкт, мета науково-теоретичного дослідження. Основні засоби науково-теоретичного дослідження. Результати наукових досліджень. Еволюційні підходи до формування методології наукових досліджень. Предмет пізнання. Багаторівнева концепція методологічного знання. Основні відмінності теорії і методу. Методи науки. Філософські методи. Загальнонаукові підходи і методи дослідження. Поняття синергетики. Приватнонаукові методи. Дисциплінарні методи. Методи міждисциплінарного дослідження.

Тема 4. Емпіричні методи наукового дослідження.

Складові емпіричних методів дослідження. Основні поняття теорії вимірювань. Спостереження як метод пізнання. Основні вимоги до наукового спостереження. Опис, як пізнавальний підсумок спостереження. Експеримент як особлива форма наукового пізнання. Експеримент, як активне і цілеспрямоване втручання у перебіг досліджуваного процесу. Два види експериментів. Основні особливості експерименту. Емпіричні методи дослідження. Основні стадії здійснення експерименту. Функції експерименту.

Тема 5. Теоретичні методи наукового дослідження.

Наукові методи теоретичного дослідження. Загальнологічні методи і прийоми пізнання. Імовірно-статистичні методи. Взаємозумовленість наукових методів теоретичного дослідження. Завдання логіки та методології. Значення формалізації в науковому пізнанні. Аксиоматичний метод, як один із способів дедуктивної побудови наукових теорій. Доказ в аксіоматичному методі. Гіпотетико-дедуктивний метод. Загальна структура гіпотетико-дедуктивного методу.

Модуль 2. Методологічне забезпечення наукових досліджень у сфері економіки

Тема 6. Методологічна специфіка системного підходу.

Система, як загальнонаукове поняття. Специфіка системного підходу. Поняття системного підходу. Системний підхід, як сукупність загальнонаукових методологічних принципів. Правила системного підходу. Аспекти сутності системного підходу. Самоорганізація, як ключова основа системного підходу. Системний підхід, як міждисциплінарний методологічний синтез наукових дисциплін. Постулати системного підходу. Необхідність застосування системного підходу. Складна система. Метод системного аналізу, як основа реалізації системного підходу. Використання системного підходу при ухваленні рішень. Основні принципи системного аналізу.

Тема 7. Спеціальні методи наукових досліджень в економіці.

Методи економічного дослідження. Загальнонаукові та конкретно-економічні методи дослідження. Економічна теорія. Економічний аналіз. Мета економічного дослідження. Прикладна економічна наука, або економічна політика. Взаємозумовленість історичного і логічного способів дослідження. Математичні методи і моделі. Групування спеціальних методів дослідження. Методи збору інформації. Методи обробки інформації. Методи проведення аналітичної роботи. Методи планових розрахунків і обґрунтувань. Методи прогнозування.

Тема 8. Логіка наукових досліджень.

Логіка процесу наукового дослідження. Процес проведення наукового дослідження. Основа наукового дослідження. Формулювання гіпотези. Поетапність розвитку гіпотези. Типи гіпотез, теоретичні (пояснювальні) і емпіричні (описові). Ідея як основний задум і початковий етап розвитку гіпотези. Задум дослідження, як основна ідея. Поетапність задуму дослідження. Вимоги, що висуваються до формування гіпотези. Індуктивна гіпотеза. Дедуктивна гіпотеза. Теоретична й емпірична гіпотеза. Методика як модель дослідження. Примірний алгоритм побудови процесу дослідження обраної тематики.

Тема 9. Інформаційне забезпечення науково-дослідницького процесу.

Типи наукових документів. Науково-інформаційна діяльність: збір, аналітико-синтетична обробка, зберігання, пошук і поширення науково-технічної інформації. Поняття документу. Науковий документ у науково-технічній інформації. Первинні і вторинні документи. Друковані та рукописні документи. Брошура, як друковане видання. Періодичні і неперіодичні видання. Спеціальні види технічних видань. Аналіз документальних інформаційних потоків. Кількісний і якісний аналіз. Інформаційне забезпечення дослідницького процесу. Глобальна мережа Інтернет. E-mail (електронна пошта). WEB-технологія. Поняття академічної доброчесності.

Тема 10. Функціональність системи економічних зв'язків.

Сутнісні особливості поняття економічних зв'язків. Змістовне навантаження поняття "економічна система". Гносеологічний (пізнавальний) аспект економічних зв'язків. Теоретичний аспект економічних зв'язків. Взаємозумовленість зв'язків, як функції економічної системи. Зовнішні і внутрішні зв'язки. Зворотність зв'язку. Негативні зворотні зв'язки. Функціональність і типологія зв'язків. Функціональність зв'язків за призначенням і можливостями. Типи зв'язків: рекурсивні, синергічні, циклічні.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Форма навчання (денна)		Форма навчання (заочна)	
	Л	О	Л	О
	у тому числі		у тому числі	

		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
2-й семестр												
Модуль 1. Засади методології наукових досліджень												
Тема 1. Предмет, мета і завдання дисципліни „Методологія наукових досліджень в економіці”.	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 2. Основи методології наукового дослідження.	12	4	2	-	-	6	12	-	2	-	-	10
Тема 3. Формування методології наукового дослідження: еволюційні підходи.	8	2	-	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 4. Емпіричні методи наукового дослідження.	10	2	2	-	-	6	12	2	-	-	-	10
Тема 5. Теоретичні методи наукового дослідження.	10	2	2	-	-	6	12	2	-	-	-	10
Модульна контрольна робота	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом за модуль	52	12	10	-	-	30	56	4	2	-	-	50
Модуль 2. Методологічне забезпечення наукових досліджень у сфері економіки												
Тема 6. Методологічна специфіка системного підходу.	13	2	2	-	-	9	10	-	-	-	-	10
Тема 7. Спеціальні методи наукових досліджень в економіці.	13	2	2	-	-	9	12	-	2	-	-	10
Тема 8. Логіка наукових досліджень.	13	4	-	-	-	9	12	2	-	-	-	10
Тема 9. Інформаційне забезпечення науково-дослідницького процесу.	13	2	2	-	-	9	15	-	2	-	-	13
Тема 10. Функціональність системи економічних зв'язків.	14	2	2	-	-	10	15	2	-	-	-	13
Модульна контрольна робота	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом за модуль	68	12	10	-	-	46	64	4	4	-	-	56
Разом за семестр	120	24	20		-	76	120	8	6		-	106

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ п/п	Тема	Кількість годин	
		форма навчання	
		денна	заочна

1.	Тема 1. Предмет, мета і завдання дисципліни „Методологія наукових досліджень в економіці”.	2	-
2.	Тема 2. Основи методології наукового дослідження.	2	2
3.	Тема 3. Формування методології наукового дослідження: еволюційні підходи.	-	-
4.	Тема 4. Емпіричні методи наукового дослідження.	2	-
5.	Тема 5. Теоретичні методи наукового дослідження.	2	-
6.	Тема 6. Методологічна специфіка системного підходу.	2	-
7.	Тема 7. Спеціальні методи наукових досліджень в економіці.	2	2
8.	Тема 8. Логіка наукових досліджень.	-	-
9.	Тема 9. Інформаційне забезпечення науково-дослідницького процесу.	2	2
10.	Тема 10. Функціональність системи економічних зв'язків.	2	-
	Модульна контрольна робота	4	-
	Разом	20	6

6.4. Самостійна робота

№ п/п	Тема	Кількість годин	
		форма навчання	
		денна	заочна
1.	Концептуальні основи наукового пізнання.	6	10
2.	Категоріальний апарат наукового дослідження.	6	10
3.	Види й етапи наукових досліджень.	6	10
4.	Економічна наука як динамічна система.	6	10
5.	Наукове дослідження та методика його виконання в економіці.	6	10
6.	Процес проведення наукового дослідження.	9	10
7.	Технологія дослідницької роботи та елементи наукової аргументації.	9	10
8.	Джерела наукової інформації. Документальні джерела наукової інформації (первинні та вторинні).	9	10
9.	Види та особливості викладу результатів наукових досліджень.	9	13
10.	Підготовка і презентація результатів наукового дослідження.	10	13
	Разом	76	106

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

- Бірта Г. О., Бургу Ю.Г. Методологія і організація наукових досліджень. [текст] : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.

2. Клименко М. О., Фещенко В. П., Вознюк Н. М. Основи та методологія наукових досліджень: навч. посібник / Київ : Аграрна освіта, 2010. 351 с.
3. Корбутяк В.І. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Навч. посібник. Рівне: НУВГП, 2010. 176 с.
4. Методика та організація наукових досліджень: навч. посіб. [О. П. Кириленко, В. В.Письменний, Н. М. Ткачук та ін.]; за ред. О. П. Кириленко. Тернопіль: Економічна думка, 2012. 196 с.
5. Методологія наукових досліджень. Підручник/Данильян О., Дзюбань О. Х.: Право. 2019. 368 с.
6. Мокін Б. І., Мокін О. Б. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник / Вінниця: ВНТУ, 2014. 180 с.
7. Тарелкін Ю. П., Цикін В. О. Методологія наукових досліджень : навч. посібник/Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2010. 196 с.
8. Чупріна Н. В. Методологія сучасних наукових досліджень: навч. посібник. Київ: КНУТД, 2009. 246 с.
9. Юринець В. Є. Методологія наукових досліджень : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 178 с.

Допоміжна література

1. Навчально-методичний посібник для студентів економічних спеціальностей денної та заочної форм навчання з дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» / укл.: Новокрещенов І. О., Бойко О. В., Дідовець І. В. Київ Вид-во ДЕТУТ, 2009. 175 с.
2. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посібник. Конверський А. Є., Лубський В. І., Горбаченко Т. Г., Бугров В. А. /за ред. А. Є. Конверського. Київ: Центр навч. літератури, 2010. 352 с.
3. Стеченко Д. М., Чмир О. С. Методологія наукових досліджень: підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2007. 317 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Господарський кодекс України №436-IV від 16.01.2003
URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
1. Державна служба статистики України : офіційний сайт державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. ДСТУ 8302:2015 Національний стандарт України «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». URL: <https://drive.google.com/file/d/0B1Ugk1fhA47Ha1NfZklYZ3QzeEU/view>
3. Про вищу освіту. Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
4. Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»//[Проект Закону України](https://dknii.wordpress.com/2014/03/24/draft/). URL: <https://dknii.wordpress.com/2014/03/24/draft/>
5. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII зі змін. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
6. Про науково-технічну інформацію : Закон України від 25.06.1993 № 3322-XII зі змін. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/annot/3322-12>
7. Словник економічних термінів. URL: <http://www.bank24.ru/glossary/>
8. Томчук О.Ф., Кафлевська С.Г. Системний аналіз як метод ухвалення і обґрунтування рішень//Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки №3 (69) Т. 2 2012. URL: <http://repository.vsau.org/getfile.php/6276.pdf>
9. Ящишина І. В. Системність дослідження інноваційної економіки//Ефективна економіка № 10, 2012. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1487>